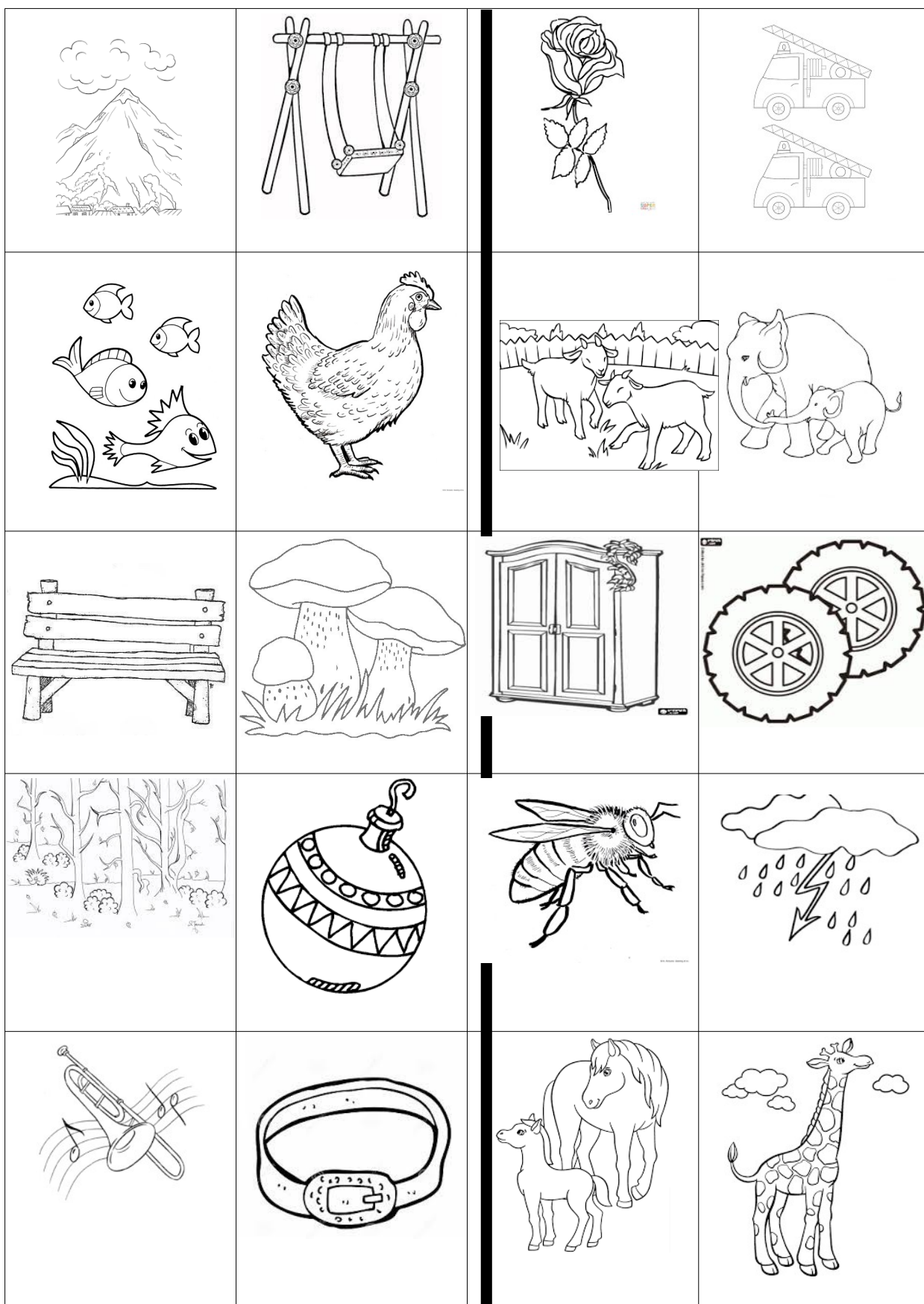

V. Propozycje ćwiczeń: RYMY

1. Co się rymuje?

POLECENIE: Znajdź pary rymujących się obrazków.

2. Rymowanki- dokańczanki

POLECENIE: Dokończ wierszyk, by utworzyć rym.

Lata osa koło nosa.
Leci muszka koło uszka.
Ciele, co językiem miele.
Owoce spadają, dzieci je zbierają.
Sowa to mądra głowa.
Przyszła koza do woza.
Ten kwiatek nazywa się bratek.
Wskocz do wody dla ochłody.
Mała Ania nie zjadła śniadania.
Agata podłogę miotłą zamiata.
Wlaził kotek na płotek.
Zróbmy koło, będzie wesoło.
Ryby pływają, ptaki latają.
Abecadło z pieca spadło.
Koło choinki stoją trzy dziewczynki.
Poszła Ola do przedszkola.
Na wysoki płot wskoczył bury kot.
Hej, mój Tomku, wróć do domku.
Tutaj jest dziura, w którą weszła..... kura.
1, 2, 3, teraz liczysz ty.
4, 5, 6, chciałbym coś zjeść.
A kysz! Mała mysz.
Kiedy słońce praży, leżymy na plaży.

3. Zabawy w hasła

POLECENIE: Tańczymy w rytmie w rytmie muzyki, a gdy muzyka przestanie grać posłuchajcie, co wam powiem i pokażcie to.

włosy-nosy
różki-nóżki
brzuszek – paluszek
podskoki-kroki
siadanie-turlanie
pstrykanie-kucanie
śpiewanie-bieganie itp.
krasnoludki – wielkoludki
pajacyki – robociki

4. Posłuchaj i zapamiętaj.

POLECENIE: Posłuchajcie wyrazów, które wam przeczytam i spróbujcie je zapamiętać. (Nauczyciel czyta dzieciom wyrazy rymujące się. Powtarza tę czynność kilka razy. Potem czytamy tylko jeden wyraz, a dziecko próbuje samo przypomnieć sobie rym lub wymyślić własny).

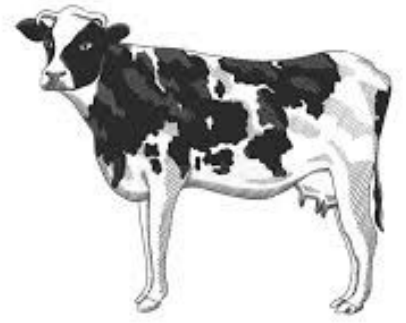
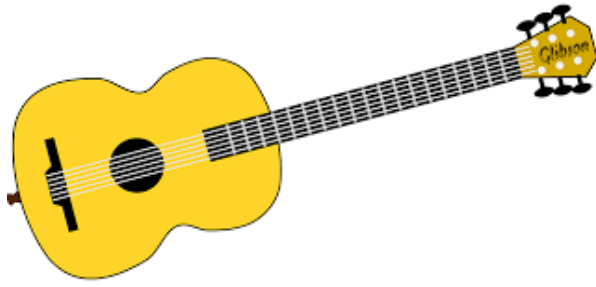
Kot-płot kosa-osa mak-rak	koń-słoń smok-sok ryby-grzyby	cytryna-malina żyrafa-szafa pączek-bączek
--	--	--

5. Zagadki

POLECENIE: Posłuchaj i odgadnij zagadki. Wskaż odpowiedź na obrazku.

Gdy go długo nie ma - wszyscy narzekają, a gdy przyjdzie, pod parasol się chowają.	Rozpościera się na niebie i pięknymi kolorami mieni się dla Ciebie.
Oszklone ma ramki, wiszą w nim firanki. Chodzi do przodu tyłem, nie przodem. Lubi gdy w stawie ma czystą wodę.	Lekkie, duże, kolorowe, często bardzo wybuchowe. Gdy za mocno napompujesz, to pękają i żałujesz.
Czerwony kapelusz widać z daleka, na tego grzyba grzybiarz nie czeka. Nikt go nigdy nie próbuje, każdy wie, że grzyb ten truje.	Domem jest dzikiego zwierza, tam zobaczysz dzika, jeża. Ludzie często w nim bywają, w cieniu drzew odpoczywają.
Ma dwa koła i pedały, bywa duży oraz mały. Kiedy na nim jedziesz sobie, inwestujesz w swoje zdrowie.	Wielcy władcy i królowie nosili ją na swej głowie.
Palce w struny uderzają, dźwięki z niej wydobywają. Różnych dźwięków cała gama, może na niej zagrasz sama?	Dobre ma zwyczaje, ludziom mleko daje.
Dasz mu sera na pierogi? Może Ci pokaże rogi.	Jaką porę roku mamy, gdy za morzem są bociany?
Jak się zowie ta główka? Będzie z niej surówka.	W dzień i w nocy pracuje. Chorym leki przepisuje.
Łatwą zagadkę dziś mamy, kim jest mama mamy?	Gdy na deszcz się zbiera, chętnie go zabierasz.

RYTMY

6. Wyklaszcz

POLECENIE: Wyklaszcz rytm, wg schematu na obrazku.

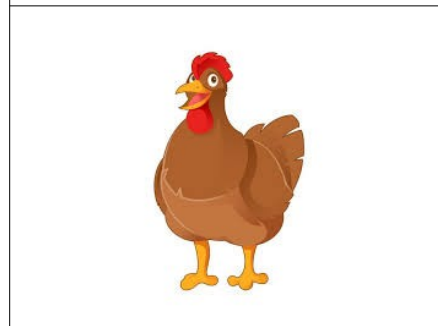
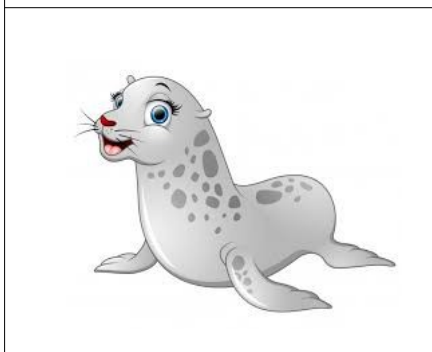
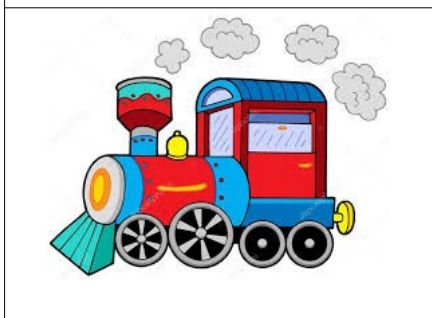

7. Taki sam czy inny

POLECENIE: Posłuchajcie 2 rytmów, który wystukam na bębnie. A potem odgdnijcie czy one były takie same. (zaczyna od najprostrzego, składającego się z 2-3 uderzeń, po chwili przerwy następny). Dzieci odgadują czy te rytmy były takie same czy inne.

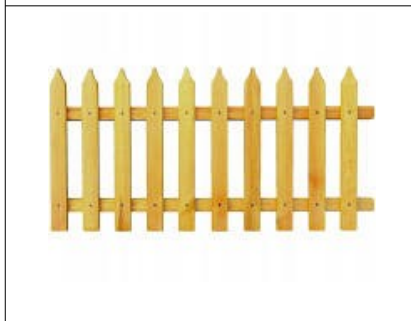
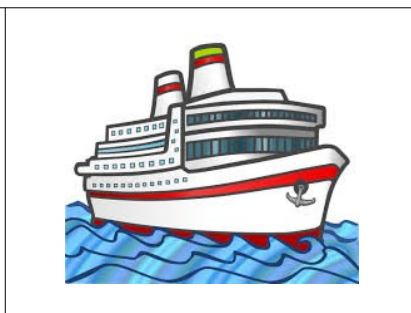
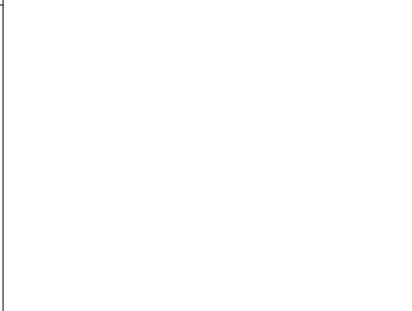
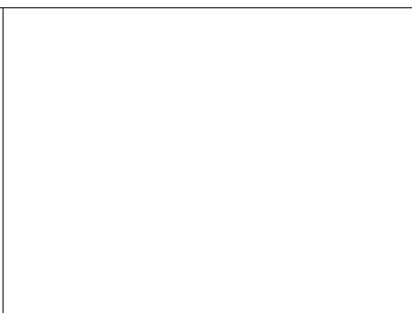
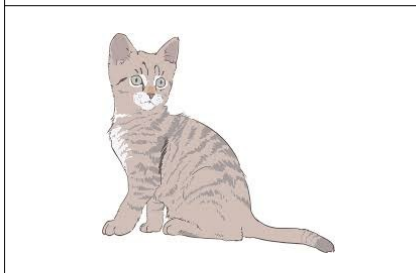
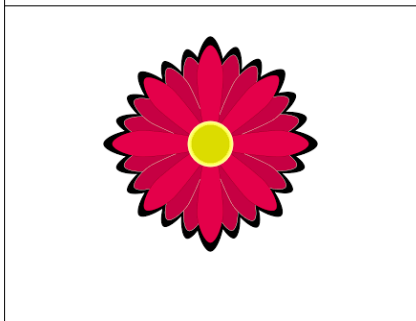
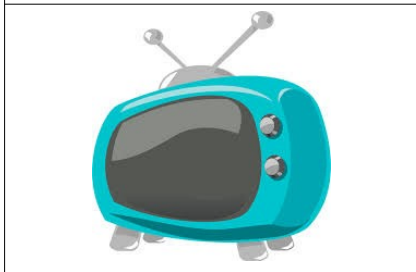
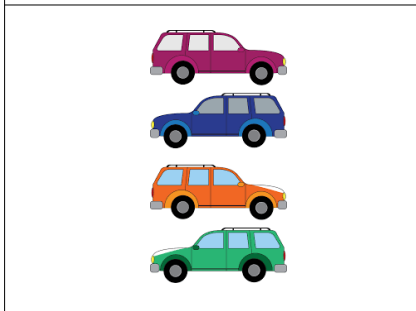
8. Na tą samą sylabę

POLECENIE: Połącz w pary rysunki, które zaczynają się na tą samą sylabę.

9. Połącz w pary

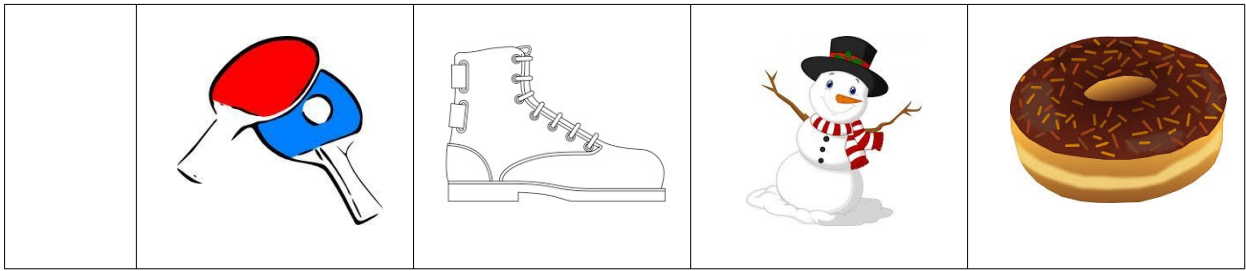
POLECENIE: Połącz w pary rysunki, które kończą się na tą samą sylabę.

10. F czy W K czy G P czy B?

POLECENIE: Kładę przed wami obrazki zaczynające się na różne głoski: f, w, k, g, p, b. Na kostce mamy różne litery: f, w, k, g, p, b. Rzuć kostką i odgadnij, który z obrazków zaczyna się na tą literkę (głoskę), którą wskaże ci kostka.

F czy W				
				
K czy G				
				
P czy B				

11. „Co mam przywieźć?”

*POLECENIE: nauczyciel zwraca się do ucznia, aby wymienił przedmiot, który zaczyna się na tą samą głoskę co wymienione przez nauczyciela miasto, np. Jadę do **R**adomia. Co mam przywieźć? Oczekujemy przykładową odpowiedź: Z **R**adomia – rower.*

- Z **W**arszawy...
- Z **W**rocławia...
- Z **K**alisza...
- Z **K**rakowa...
- Z **G**dańska...
- Z **G**łogowa...
- Z **M**iędzywodzia...
- Z **M**iędzyzdrojów...
- Z **J**eleniej Góry...
- Z **J**asła...
- Z **P**łocka...
- Z **P**aryża...

12. Dzielenie na słowa

POLECENIE: Podziel pasek bibuły na tyle części, ile jest słów w zdaniu.

Marta ma piłkę.
 Kamil układa klocki.
 Jeź spaceruje po parku.
 Kierowca otworzył drzwi samochodu.
 Moje ulubione słodycze to batoniki.
 Nad domem przeleciał szybki samolot.
 Zadanie z cukierkami.

13. Taki sam czy inny

POLECENIE: Posłuchajcie, podam wam dwie sylaby. Odgadnijcie czy one są takie same czy inne:

SZ-S	asa-asza	asz-as
cz-c	ożo- ożo	ocz- ocz
ż-z	acza-aca	es-es
dż-dz	esze-ese	ul-ur
za-za	opo-obo	om-om
żo -żo	yky-ygy	oż-oz

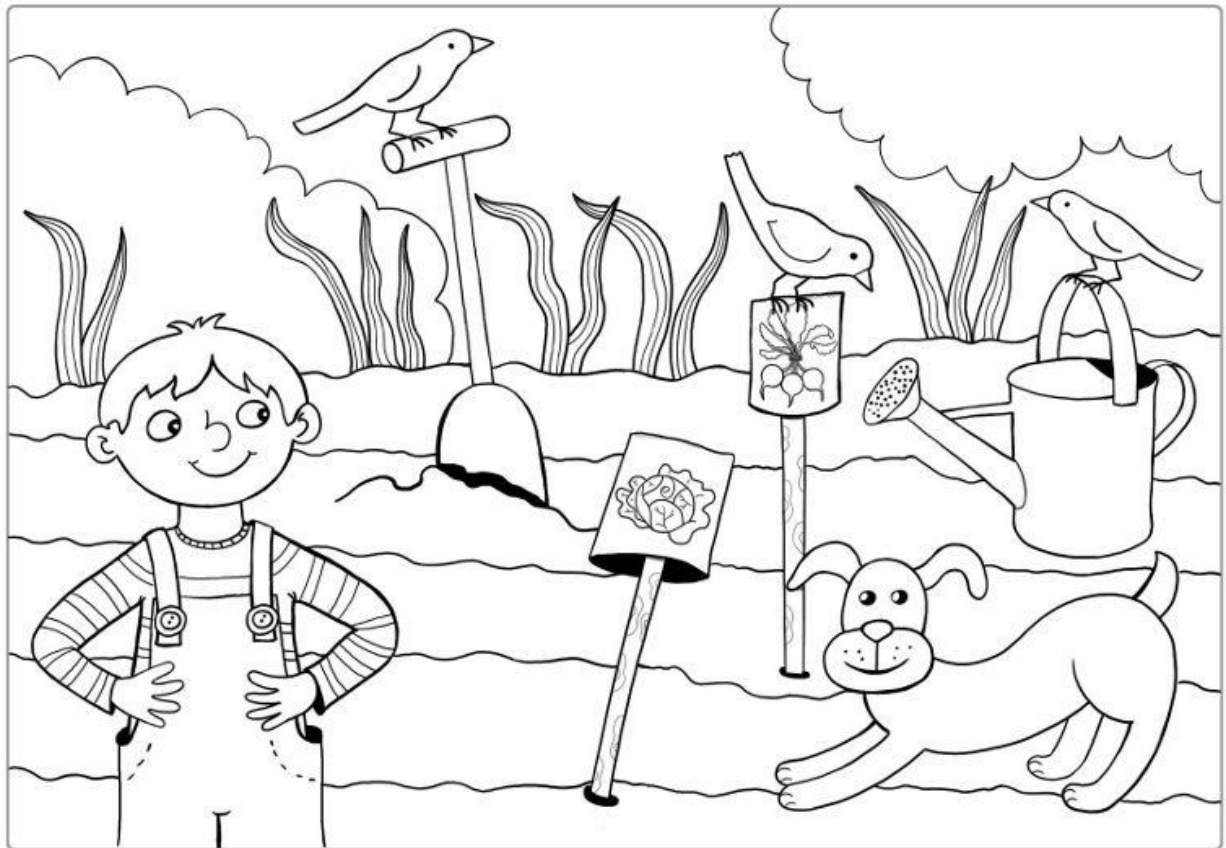
cze-ce	ede-ete	ych- yk
--------	---------	---------

POLECENIE: Posłuchajcie, podam wam dwa wyrazy. . Odgadnicie czy one są takie same czy inne:

kosa - koza łapa - łata myszka - miska sowa - sofa góra - kura koty - kody	Tomek - domek maki - magi musy - muzy półka - bułka dymy - dymi muszka - nóżka
---	---

14. Historyjka "Wiosna w ogrodzie"

POLECENIE: Każdy z was otrzyma obrazek. Przeczytam wam historyjkę o tym, co wydarzyło się na waszym obrazku a wy zaznaczcie jak najwięcej przedmiotów, które usłyszycie.

15. Wyliczanki i kostka

POLECENIE: Posłuchajcie wyliczanki. Spróbujcie nauczyć się razem ze mną. Na kogo wypadnie, ten wybiera kostkę i rzuca nią. Na kostce są różne przedmioty, których nazwy spróbujemy podzielić na sylaby.

Przykłady wylicznerek:

Jedzie Kuba po ulicy, obok swojej kamienicy.

Marta pije pyszny sok, by mieć zdrowie cały rok.

Kuba wziął rowerek, ruszył na spacer.

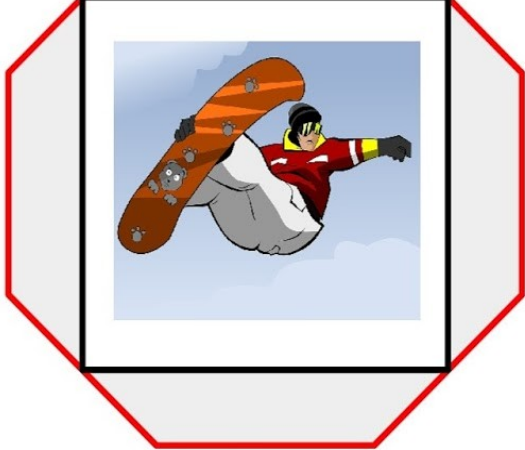
W przedszkolu maluszki zjadły wszystkie gruszki.

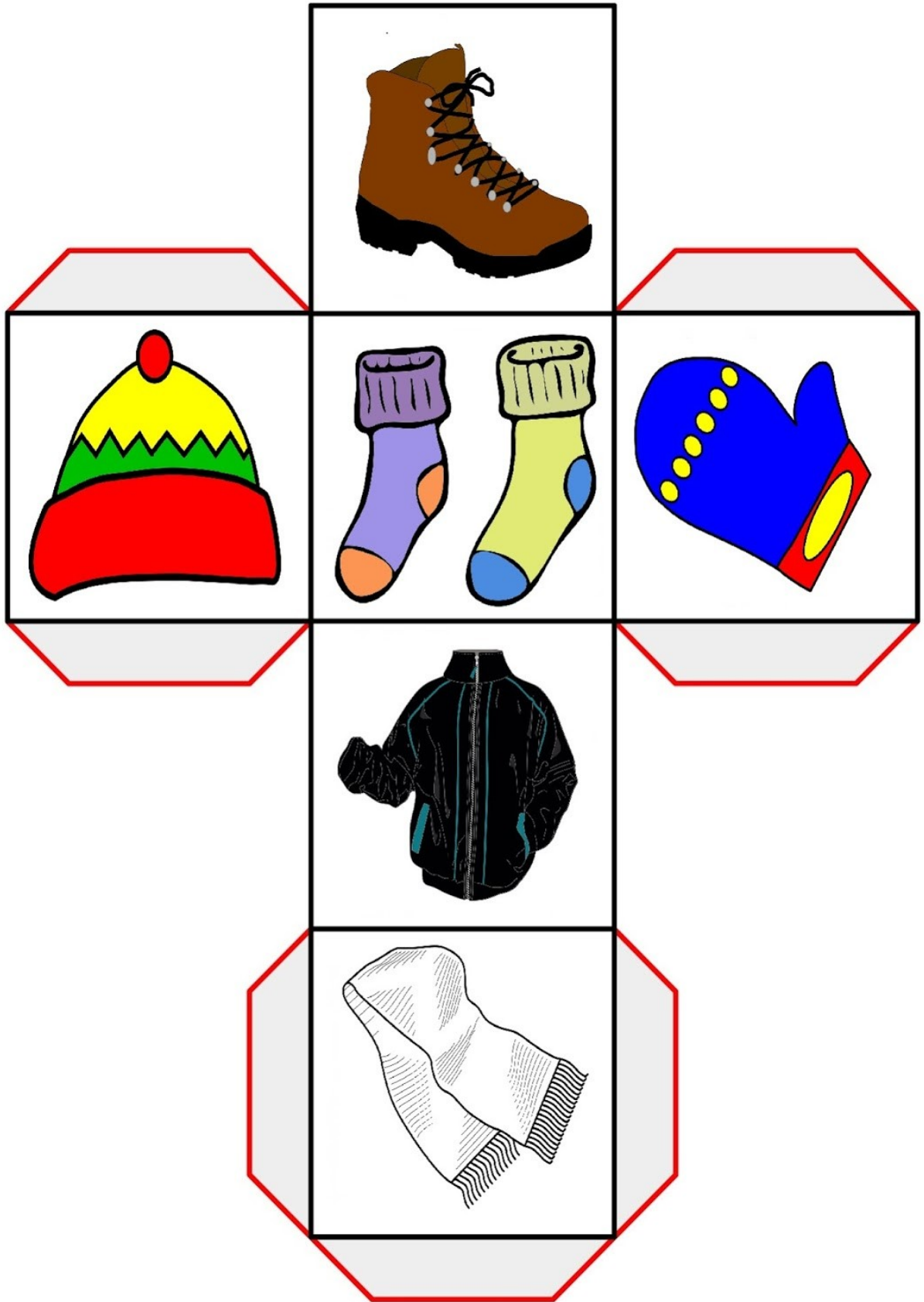
Kotek wypił mleko i pobiegł daleko.

Na wysokiej górze rosło drzewo durze.

Uśmiech piękny mam, bo o zęby dbam.

Do zadania można wykorzystać wszystkie znane wyliczanki, ale ich "długość" dostosowujemy do możliwości intelektualnych ucznia. Poniżej propozycje kostek do samodzielnego wykonania.

ĆWICZENIA KONCENTRACJI SŁUCHOWEJ I LOKALIZACJI ŹRÓDŁA DŹWIĘKU

16. Co się toczy?

POLECENIE: Mam tu kilka przedmiotów piłeczkę (ping pong), klocek, monetę, kamyk, samochodzik. Kiedy każdy z tych przedmiotów potoczy się po stole, wyda charakterystyczny dźwięk, posłuchajcie. Za chwilę wybierzemy jedną osobę, która odwróci się tyłem do tych przedmiotów. Jej zadaniem będzie odgadnąć co to za przedmiot toczy się po stole.

17. Co przesypuję?

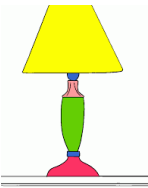

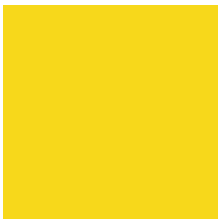
POLECENIE: Mam tu kilka substancji: piasek, kasza, groch, fasola, ryż, makaron,. Popatrzcie I posłuchajcie, jakie dźwięki wydają te substancje, gdy przesypuwać będą je do innego pojemnika. Za chwilę wybierzemy jedną osobę, która odwróci się tyłem do tych substancji. Jej zadaniem będzie odgadnąć, co przesypujemy do kubka.

18. Co ukryłam w pojemniku?

POLECENIE: Włożyłam do pudełeczek różne przedmioty I potrząsnę pudełkiem. Popatrzcie. A teraz bez zaglądania do pudełka spróbujcie odgadnąć, co wydaje taki dźwięk.

19. Co mówi robot?

POLECENIE: Posłuchajcie, będę robotem. Tzn. Będę nazywać przedmioty na obrazku, ale za pomocą sylab, jak roboty w bajkach. Wskażcie, który obrazek nazwałam.

20. Na czym gram?

POLECENIE: Mam tu kilka instrumentów. Posłuchajcie jakie dźwięki wydają te instrmenty. Za chwilę wybierzemy jedna osobę, która odwróci sie tyłem do tych instrumentów. Jej zadaniem bedzie odgadnąć, który instrument gra.

21. Długi czy krótki

POLECENIE: Każdy z was otrzyma ode mnie 2 wstążki: długa i krótką. Wysłuchajcie dźwięków. Jeśli usłyszycie długi dźwięk, unieście długą wstążkę, jeśli krótki – unieście krótką. Do ćwiczenia można wykorzystać instrumenty muzyczne, dźwięki wydawane samodzielnie lub muzykę.

(gwizdanie, śpiewanie samogłosek, kazoo, dzwonki, bęben, pianino itp.)

22. Gdzie jest budzik ?

Ćwiczenie przeznaczone jest raczej dla młodszych dzieci lub tych, które nieprawidłowo realizują źródło dźwięku.

POLECENIE: Przed wami są czapki (pudełka, kubeczki, poduszki lub inne dostępne przedmioty). Za chwilę zamkniecie oczy, a ja pod jedną z tych rzeczy umieszczę budzik (telefon). Waszym zadaniem będzie pokazać, w której czapce dzwoni. Dla utrudnienia można schować budzik w różnych miejscach w klasie.

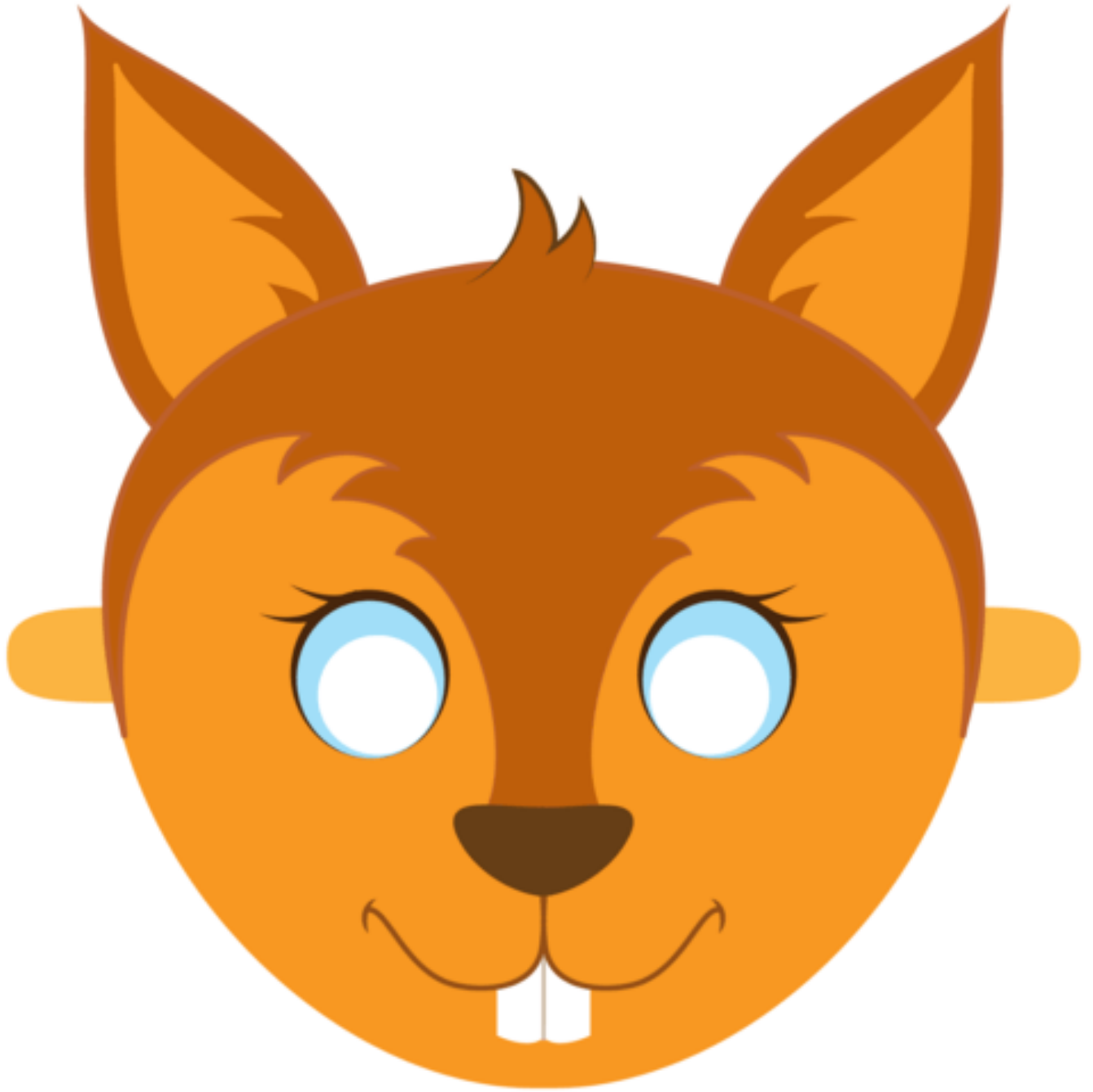
23. Skarby wiewiórki

POLECENIE: Wiewiórka zgromadziła różne skarby na zimę. Jak wiadomo, nie zapadają w sen zimowy, dlatego gromadzą żywność w dziuplach lub zakopują w ziemi. Zgadnijcie jakie, słuchając słów, które wypowiem sylabami. Dziecko wybiera przedmiot (lub obrazek) i kładzie koło wiewiórki.

na-sio-na 	o-rze-chy 	ko-ra 	pę-dy
ja-go-dy 	grzy-by 	pą-ki 	o-wa-dy

W celu zaktywizowania ucznia można wykonać maskię wiewiórki. Szablon poniżej.

24. Co słyszysz?

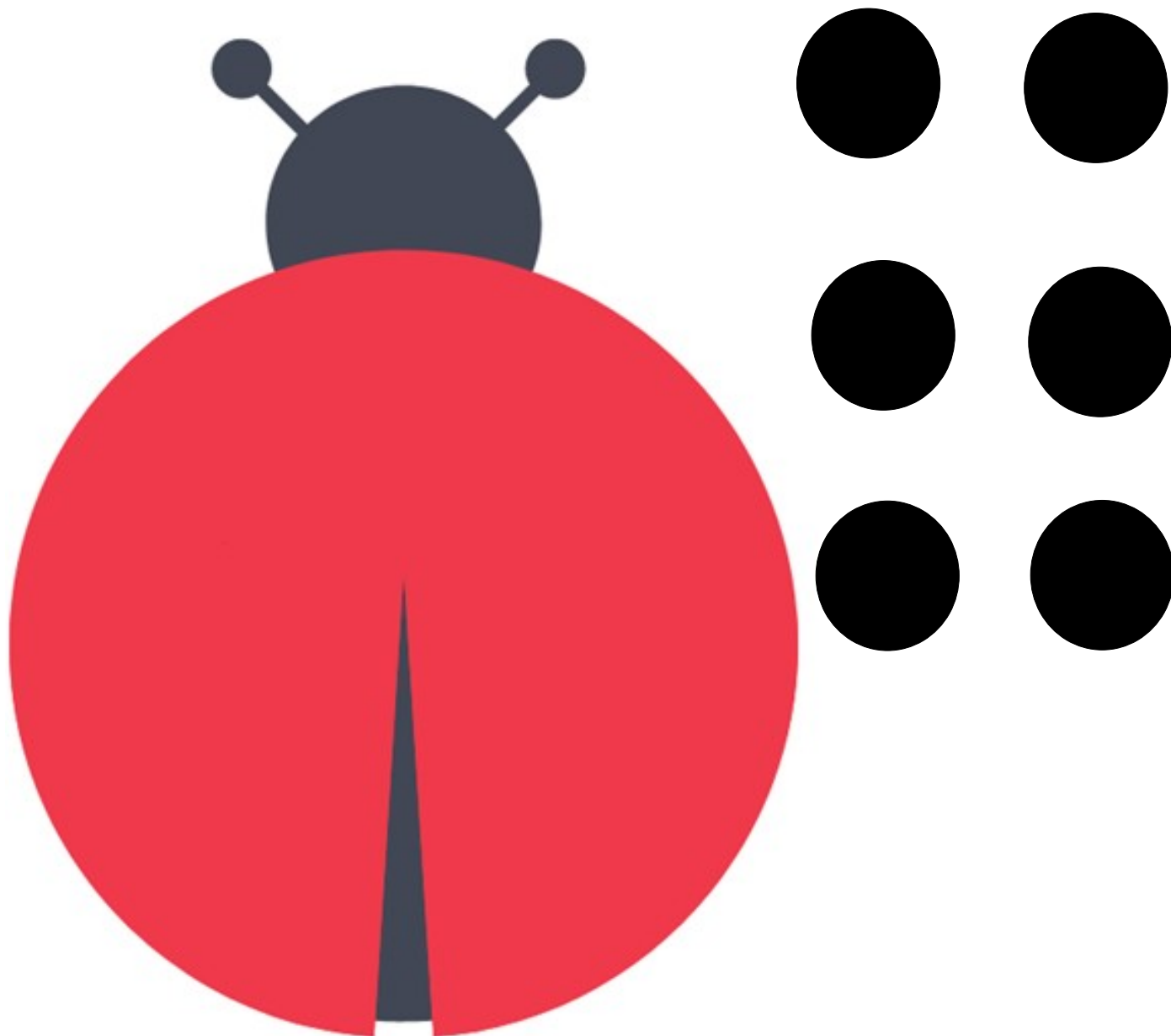
POLECENIE: Dziecko, z zamkniętymi oczami, wsluchuje się w dźwięki dobiegające z otoczeni i nazywa, co usłyszało.

25. Kropki biedronki

POLECENIE. Potrzebne nam będą bębenek i biedronka oraz biedronkowe kropki. Usłyszycie za chwilę uderzenia bębna. Połóżcie na biedronce tyle kropek ile usłyszycie uderzeń.

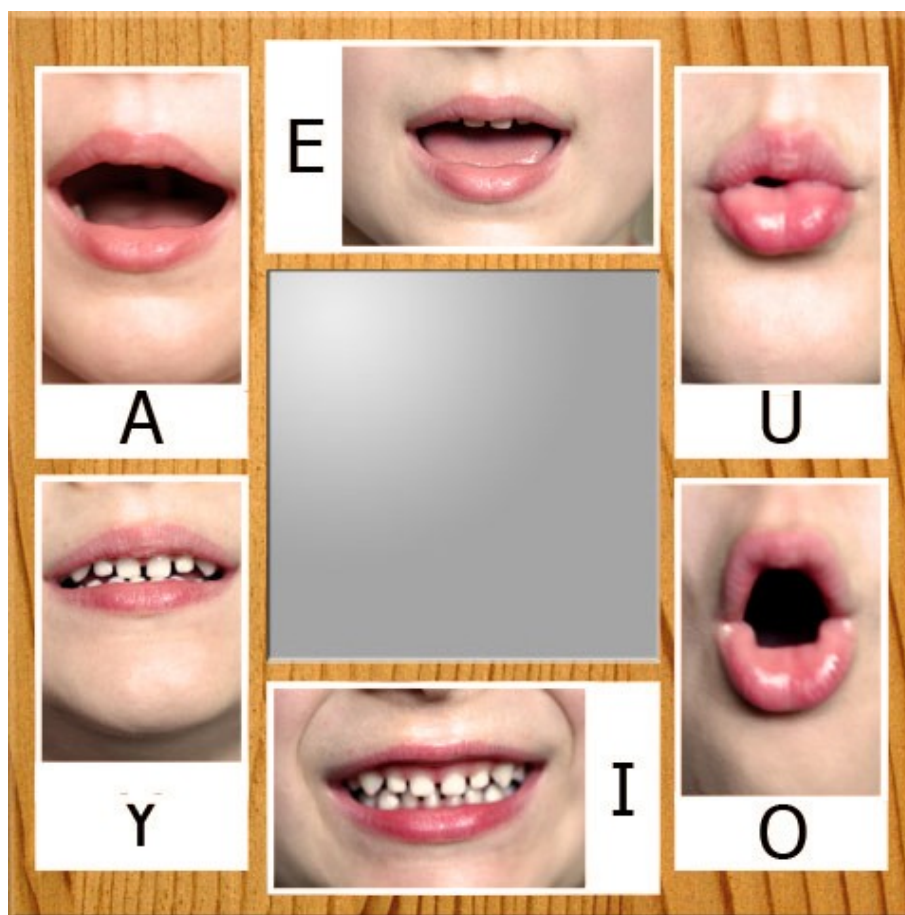
Zaczynamy od 1 lub 2 uderzeń i stopniujemy trudność w zależności od możliwości intelektualnych ucznia. Żeby urozmaicić zabawę można przygotować:

- kurę i ziarno
- pociąg i wagony
- koszyczek i cukierki
- pudełko i chrupki (dzieci mogą w nagrodę zjeść coś dobrego po wykonaniu zadania)
- traktor i chmurki dymu z komina;

26. Samogłoski

POLECENIE: Usiądźcie na przeciw mnie. Będę mówiła samogłoski. Najpierw wypowiem je głośno. A potem nie będę używała głosu. Popatrzcie na moje usta i odgadnijcie, co mówię.

27. Prawda - fałsz"

POLECENIE: Posłuchajcie zdań, które wam przeczytam. Odgadnijcie czy to co mówię jest prawdą czy kłamstwem.

1. Trzeba jeść owoce i warzywa, gdyż mają dużo witamin.
2. Zimą nie dokarmiamy leśnych zwierząt żołędziami i kasztanami, gdyż są dla nich trujące.
3. Częste mycie rąk zmniejsza ryzyko zarażenia się chorobami.
4. Słodczyce zawierają mało cukru i można je jeść bez ograniczeń.
5. Nos służy do wąchania i rozpoznawania zapachów.
6. Koń potrafi szybko galopować, bo ma 6 nóg.
7. Ślimak winniczek nosi swój dom na grzbiecie.
8. Przechodząc przez ulicę po pasach, nie musimy rozglądać się, aby sprawdzić czy nadjeżdża samochód.

28. Zgadnij, kto ja jestem

POLECENIE: Wybiorę za chwilę jedną osobę, która będzie odgadywała zagadkę. np. Kasia. Kasia za chwilę wyjdzie na korytarz, a my umówimy się, jaki przedmiot będziemy naśladować. Np. „Będziemy naśladowali miotłę, gdy miotła zamiatana, słychać dźwięk „szszur- szszur-szzur”. Gdy Kasia odgadnie i powie słowo „miotła”, wszystkie dzieci uciekają, a Kasia goni je. Kogo złapie, ten będzie rozwiązywać następną zagadkę.

np. samolot, klakson, osa, młotek, straż pożarna, sowa, szum wiatru, syczący balon, parszczący koń.

KULTURA ŻYWEGO SŁOWA ĆWICZENIA aparatu mowy

33. Gimnastyka buzi i języka

POLECENIE: Posłuchaj rymowanki i wykonaj zadanie.

Na twój język teraz pora,
Narysuj nim na
podniebieniu kropki
muchomora.

Coś dla ust być musi,
Wyślij całusa
mamusi.

Gdy konik jedzie, słyhać stukanie.
Wykonaj językiem
takie zadanie.

Otworzę buzię i ja i ty,
Jak byśmy widzieli
ziewające lwy.

Teraz huśtawkę zrobię z
języka, co w dół i w górę
szybko pomyka.

Trening będzie szybki,
Pokaż minę rybki.

Kiedy ząbki swoje liczysz,
Wtedy język sobie
ćwiczysz.

Zamień język w
pędzel. Nim sufit
pomalujesz. Przy
okazji język
pogimnastykujesz.

34. To taka gra

POLECENIE: Wystukujemy rytm rękami o kolna, wypowiadając rymowaną: To taka gra, zrób to, co ja. Następnie pokażę wam zadanie, które spróbujecie wykonać. Pokazujemy ćwiczenia usprawniające motorykę aparatu mowy.

- cmokanie
- układamy usta w dzióbek, przesuwamy raz w prawo, raz w lewo
- ułożenie ust na zmianę w dzióbek i uśmiech (można mówić *u-i-u-i-u-i ...*)
- wymawianie na zmianę *o-e-o-e-o-e*
- parskanie
- robienie na zmianę uśmiechniętej i smutnej minki (kąciki ust w górę i w dół)
- kilkakrotne nadymanie policzków, przy zwartych wargach
- przy zamkniętych szczękach – zwieranie i rozwieranie warg
- przy zamkniętych szczękach – unoszenie na zmianę wargi górnej (tak, by odsłonić górne zęby) i dolnej (by odsłonić zęby dolne)
- przy zamkniętych szczękach – ułożenie warg w kształt samogłoski “u” i powolne ich rozwieranie i zwieranie
- przy rozwartych szczękach – wciąganie w głąb jamy ustnej warg, tak by całkowicie przysłoniły zęby
- rysowanie kółek wargami wysuniętymi i ułożonymi w dzióbek

2. Ćwiczenia języka

- wysuwanie języka na zewnątrz i cofanie w głąb jamy ustnej; język nie powinien dotykać warg
- wysunięcie języka z jamy ustnej i wykonywanie ruchów wahadłowych od jednego kącika ust do drugiego;
- język wysunięty z jamy ustnej, na przemian przyjmuje kształt łopaty (szeroki) i grotu (wąski); nie dotyka zębów, ani warg
- unoszenie wąskiego języka możliwie najwyżej w kierunku nosa
- przy otwartych ustach – chowanie języka pod górną wargę (między wargę, a zęby), a następnie pod dolną (również między wargę, a zęby)
- zaginanie czubka języka do góry i do dołu; język nie dotyka warg
- oblizywanie zewnętrznej powierzchni zębów przy zamkniętych ustach
- oblizywanie wkoło warg (usta szeroko otwarte)
- przy szeroko otwartych ustach – dotykanie na zmianę górnych i dolnych zębów
- przy otwartych ustach – język dotyka na zmianę ostatnich zębów trzonowych górnych i dolnych, po obu stronach szczęki
- przy otwartych ustach – dotykanie czubkiem języka różnych punktów na podniebieniu (tzw. liczenie gwiazdek na niebie) oraz przesuwanie językiem po podniebieniu w przód i w tył (tzw. malowanie sufitu)
- zwijanie języka w rulonik
- uniesienie boków języka, tak aby ułożył się w kształt łyżeczki
- przy otwartych ustach – oparcie czubka języka o dolne siekacze i unoszenie jego środka (tzw. koci grzbiet)
- kląskanie
- uderzanie czubkiem języka o górny wałek dziąsłowy przy otwartych ustach

3. Ćwiczenia podniebienia miękkiego

- ziewanie
- przy szeroko otwartej jamie ustnej – wdech tylko przez jamę nosową, wydech przez usta
- wymawianie: *uku – ugu – oko – ogo – ukku – uggu – okko – oggo*
- udawanie chrapania na wdechu i wydechu

4. Ćwiczenia żuchwy

- powolne opuszczanie i unoszenie żuchwy
- powolne opuszczanie i unoszenie żuchwy przy zamkniętych ustach
- powolne poruszanie żuchwą w przód i w tył oraz na boki przy zamkniętych ustach
- powolne poruszanie żuchwą w przód i w tył oraz

TRENING SŁUCHOWY - DYNAMIKA I BARWA DŹWIĘKU

29. Skaczące piłki

POLECENIE: Za chwilę usłyszycie dźwięk bębna. Jeśli dźwięk będzie głośny, skaczecie wysoko i mocno, jeśli dźwięk będzie cichutki, skaczemy nisko i delikatnie.

30. Uwaga! Balon pęka

POLECENIE: na podłodze jest ułożony kształt balona (sznurek, bibuła). Gdy zagra głośna muzyka chodzimy po linii. Gdy muzyka przestanie grać, balon pęka i jego elementy (czyli my) rozsypujemy się po całej sali. Gdy muzyka gra, znowu tworzymy balonika itd.

31. Siedzę i klaszczę

POLECENIE: Siedzimy na dywanie i klaszczemy w rytm muzyki. Jeśli muzyka stanie się cicha, kładziemy się na dywan i leżymy.

32. Wysoko-nisko

POLECENIE: Mam dwa instrumenty: trójkąt, który wydaje wysokie dźwięki – posłuchajcie; i grzechotkę drewnianą, która wydaje niskie dźwięki- posłuchajcie. Schowam instrumenty za zasłoną, tak, żebyście nie widzieli ich. Gdy usłyszycie wysokie dźwięki trójkąta podnosicie się do góry, tak jak rosnące rośliny. Gdy usłyszycie niskie dźwięki grzechotki zniżacie się i kulicie się na dywanie.

Literatura:

Demel G., Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola, Warszawa 1978.

Kaczmarek L., Nasze dziecko uczy się mowy, Lublin 1977.